

- Policy
- Plan
- **Riktlinje**
- Handlingsplan
- Rutin
- Instruktion

Riktlinjer för serveringstillstånd, lagen om tobak och liknande produkter samt tobaksfria nikotinprodukter

Dokumenttyp Riktlinjer	Beslutsinstans Socialnämnden
Dokumentet gäller Serveringstillstånd och tobakstillstånd	Dokumentansvarig Ulf Fogelberg Alkohol- och tobakshandläggare
Revideringar SN 82-2013, SN § 135-2022	
Datum för beslut 2022-12-14	Diarienummer SN 58-2022

INFORMATION

Alkoholservering i Degerfors kommun ska ske på ett ansvarsfullt sätt, med tyngdpunkt på människors hälsa och trygghet.

Kommunen ska enligt 8 kap 9 § alkohollagen (2010:1622) tillhandahålla information om vad som gäller enligt alkohollagen och föreskrifter kopplade till lagen, samt riktlinjer för hur föreskrifterna tillämpas i kommunen. Väl genomtänkta och noggrant utformade riktlinjer skapar goda förutsättningar för att tillståndsgivningen ska kunna ske rättssäkert och effektivt.

Alkohollagen ger utrymme för lokal anpassning av när och var servering av alkoholhaltiga drycker ska tillåtas i kommunen och ger även kommunen rätt att vägra serveringstillstånd. Syftet med riktlinjerna är att åstadkomma en likabehandling av tillståndsansökningar inom kommunen och att skapa en förutsebarhet för de som har för avsikt att ansöka om serveringstillstånd. Med stöd i riktlinjerna prövas varje tillståndsansökan för sig.

Alkohollagen är en skyddslagstiftning för att begränsa de skador som alkohol kan orsaka. En utgångspunkt i den svenska alkoholpolitiken är att skyddet för människors hälsa bör gå före företagsekonomiska och näringspolitiska intressen.

Det övergripande målet för den svenska alkoholpolitiken ska vara att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Regleringen av serveringsverksamheten är ett medel för att nå detta mål. Återhållsamhet i samband med servering av alkoholdryck är en genomgående princip i alkohollagen.

En av samhällets grundläggande alkoholpolitiska värderingar är att alkohol och idrott inte hör ihop. Detta beaktas särskilt vid tillståndsprövning. För servering i anslutning till idrottsevenemang gäller samma krav på sökanden som vid övriga serveringstillstånd. Ingen servering av alkohol får ske till publik på läktare utan ska, om serveringstillstånd beviljas, ske på serveringsställe i en avgränsad del av idrottsanläggningen.

SYFTE MED RIKTLINJERNA

- Att göra det lättare för den som tänker söka tillstånd att se om det kan beviljas.
- Att kommunen ska behandla ansökningar om serveringstillstånd på ett likvärdigt sätt.
- Att bidra till en rättssäker, snabb och effektiv tillståndsprövning.
- Att bidra till en likvärdig, effektiv och samordnad tillsyn.

- Att minska överkonsumtion av alkohol. Särskilt fokus ska ligga på ungdomar och unga vuxna.
- Att bidra till en bättre folkhälsa.
- Att verka för fler alkoholfria ungdomsmiljöer och ungdomsarrangemang.

KOMMUNENS INFORMATIONSSKYLDIGHET

Rättsregel

Kommunen ska tillhanda hålla information om vad som gäller enligt denna lag och anslutande föreskrifter samt riktlinjer för tillämpning av föreskrifterna i kommunen.

Riktlinjer

Utbildning i ”Ansvarsfull alkoholserving” sker årligen i kommunens regi. Degerfors kommun betonar vikten av en ”alkohol- och drogpolicy” på serveringsstället.

Degerfors kommun har som målsättning att besöka samtliga tillståndshavare minst två gånger per år.

LAGAR OCH REGLER

Handläggning av serveringstillstånd och tillsyn av alkoholserving styrs av alkohollagen och angränsande lagar och förordningar.

Alkohollagen tolkas i första hand av förvaltningsdomstolarna och i andra hand av Folkhälsomyndigheten.

Länsstyrelsen utövar tillsyn över kommunen, men ger även kommunen råd och stöd i frågor som rör tolkning av alkohollagen.

Kommunen är skyldig att ha riktlinjer för alkoholserving som visar hur bestämmelserna tillämpas.

Riktlinjerna ska stämma överens med rådande lagar och regler.

Alkohollagen anger följande:

Spritdrycker, vin, andra jästa alkoholdrycker, starköl och alkoholdrycksliknande preparat får bara säljas av den som har tillstånd, eller annan laglig rätt, i enlighet med alkohollagen, att sälja dessa drycker.

I lagtexterna innebär ”försäljning” erbjudande av dryck mot ersättning. En typ av försäljning är servering, dryck säljs till gäst för att drickas upp på plats. Det är denna typ av försäljning som kommunens riktlinjer gäller för.

Tillstånd för servering av spritdrycker, vin, andra jästa alkoholdrycker, starköl och alkoholdrycksliknande preparat utfärdas av den kommun där servering ska ske. Ansökan om serveringstillstånd görs skriftligt till kommunen.

Serveringstillstånd får bara ges till den som visar sig vara lämplig att utöva verksamheten, med hänsyn till personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheter.

Serveringsstället ska ha ett kök för matlagning och servera tillredd mat.

Serveringstillstånd får vägras även om ovanstående krav är uppfyllda, om det är så att serveringen bedöms kunna medföra problem med ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

- Tillståndshavaren eller av denne utsedd serveringsansvarig person ska ha tillsyn över serveringen och vara närvarande på serveringsstället under hela serveringstiden. Det sista gäller inte vid rumsservering. Den som är serveringsansvarig ska ha fyllt 20 år och vara lämplig för uppgiften med hänsyn till sina personliga egenskaper och omständigheterna i övrigt. Tillståndshavaren ska anmäla till kommunen den eller de personer som har utsetts att ansvara för servering av alkoholdrycker.

Kommentar:

Kommunen gör ingen prövning. Att personen är lämplig bestämmer den som har tillståndet. Tillståndshavaren ska anmäla när en serveringsansvarig slutar sin anställning eller upphör att vara serveringsansvarig.

- Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten får medges endast om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt kan erbjuda ett varierat utbud av maträtter. Efter klockan 23.00 får matutbudet vara ett fåtal enklare maträtter.
Kommentar: Varierat matutbud innebär att det ska finnas flera förrätter, huvudrätter och efterrätter att välja mellan.
- Vid servering av alkoholdrycker har personalen ansvaret att se till att det inte uppstår störningar och att inga gäster blir överserverade, man ska se till att så kallad måttfullhet iakttas.
- Priset för en alkoholdryck vid servering får inte vara lägre än inköpspriset med ett skäligt påslag. Prissättningen får inte vara på det sättet att försäljningen av drycker med högre alkoholhalt gynnas. Gästerna får inte uppmanas att köpa alkoholdrycker.
Kommentar: Mängdrabatt av typen ”köp två så ingår den tredje” är inte tillåten. Kombinationserbjudanden med mat och alkoholdryck är bara tillåten om det finns ett alternativ med alkoholfri dryck som erbjuds samtidigt till ett lägre pris. Rabatter vid ”happy hour” eller liknande får inte gälla endast alkoholdryck. Maträtter och lättdryck bör också ingå i rabatten.
- Vid servering av alkoholdrycker ska det finnas tillräckligt sortiment av lättdrycker.
- Försäljning av alkoholdrycker ska skötas på ett sådant sätt att skador förhindras. Den som arbetar med försäljning av alkoholdrycker ska se till att ordning och nykterhet på försäljningsstället.
- Alkoholdrycker får inte lämnas ut till den som är tydligt påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel. Alkoholdrycker får inte lämnas ut

om det finns särskild anledning att anta att den ska ges till någon som inte har rätt att köpa själv. Den som lämnar ut alkoholdrycker ska vara säker på att mottagaren har uppnått en ålder av 18 år.

- På serveringsställen får inte någon dricka andra alkoholdrycker än de som serveras enligt tillståndet. Detta gäller inte hotellrum. I lokaler som används till affärsmässig verksamhet och som inte har serveringstillstånd får inga alkoholdrycker förvaras eller drickas.
- Vid marknadsföring av alkoholdrycker till gäster ska särskild måttfullhet iakttas. Reklam eller annan marknadsföringsåtgärd får inte vara påträngande, uppsökande eller uppmana till användning av alkohol. Marknadsföring får inte rikta sig särskilt till, eller visa barn eller ungdomar som inte har fyllt 25 år.
- Den som tillverkar, säljer eller förmedlar försäljning av alkoholdrycker får i sin rörelse lämna sådana drycker som gåva endast i form av varuprov. Vid marknadsföring av tjänster eller vid försäljning av andra varor får alkoholdrycker inte lämnas som gåva.
- Den som har tillstånd för servering till allmänheten eller stadigvarande tillstånd för servering i slutet sällskap, får köpa de spritdrycker, vin, starköl, andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat som behövs för rörelsen endast av partihandlare (grossist) eller av detaljhandelsbolaget (Systembolaget). Den som har tillstånd för servering i slutet sällskap vid enstaka tillfälle eller under en enstaka tidsperiod får köpa alkoholdrycker endast hos Systembolaget.
- Kommunen beslutar under vilka tider alkoholdrycker får serveras. Om kommunen beslutar annat, får servering av spritdrycker, vin, starköl, andra jästa alkoholdrycker eller alkoholdrycksliknande preparat påbörjas klockan 11:00 till klockan 01.00. Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.
- Om alkoholservering på grund av serveringsställets läge eller av andra skäl kan befaras orsaka problem i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, får serveringstillstånd vägras även om övriga krav som finns i lagen är uppfyllda.
- Den som har beviljats serveringstillstånd ska anmäla hos kommunen när verksamheten ska påbörjas. Anmälan ska också göras om verksamheten läggs ner eller om avbrott görs. Om verksamheten förändras till sin omfattning eller på något sätt av betydelse för tillsynen ska detta också anmälas, liksom betydande förändring av ägarförhållanden.

Alkohollagen finns att läsa i sin helhet på Riksdagens hemsida.

KUNSKAPSPROV

I ansökningsavgiften ingår tre provtillfällen för sökande bolag. Om den som gör provet inte blir godkänd måste kommunen säga nej till ansökan. Sökande bolag kan lämna in en ny ansökan redan samma dag om de vill. Provet kan göras muntligt.

Den som gör provet har 90 minuter på sig att genomföra provet och 120 minuter vid muntligt prov eller med tolk.

Kunskapsprovet är indelat i fyra delar

1. Alkoholpolitik
2. Tillsyn
3. Mat och utrustning
4. Servering

För att bli godkänd krävs 75 % rätt på varje del.

E-TJÄNSTER

Degerfors kommun erbjuder e-tjänster för alla som gör ansökningar och anmälningar enligt alkohollagen. Se www.degerfors.se

HANDLÄGGNINGSTIDER FÖR ANSÖKAN OCH ANMÄLAN

Rättsregel

Enligt 5 § alkoholförordningen, (2010:1636), ska kommunen fatta beslut i ärenden om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en komplett ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut ska kommunerna informera de sökande om varför handläggningstiden förlängs. Ett beslut att förlänga handläggningstiden får inte överklagas.

Riktlinjer

Handläggningstider vid komplett ansökan permanent eller tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten eller slutna sällskap är upp till fyra veckor.

Handläggningstiden vid komplett ansökan för övriga ärenden gällande alkohollagen är upp till tre veckor.

Handläggningstider vid komplett ansökan tillfälligt tillstånd till slutet sällskap är upp till tio arbetsdagar.

Handläggningstider vid anmälan enligt alkohollagen är upp till fem arbetsdagar.

KOMMUNENS TILLSYNSVERKSAMHET

Rättsregel

Folkhälsomyndigheten utövar central tillsyn över efterlevnaden av alkohollagen och kan meddela allmänna råd till vägledning för hur lagen ska tillämpas.

Länsstyrelsen utövar tillsyn inom länet.

Länsstyrelsen ska också ge råd till kommunerna. Den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna kring servering av alkoholdrycker görs av kommunen och av Polismyndigheten.

Enligt alkohollagen ska Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten och Skatteverket lämna de uppgifter som kommunen behöver för att göra sitt arbete. Alkohollagen säger också att tillsynsmyndigheterna, kommun och polis har rätt att besöka lokaler och ta del av bokföring och andra handlingar som berör verksamheten. Tillsyn och kommunens möjlighet att ge erinran, varning eller återkalla tillstånd är det som säkerställer att restaurangverksamheterna bedrivs enligt gällande lagar och regler. Det är en förutsättning för att det ska gå att konkurrera på sunda och lika villkor mellan restaurangerna.

Tillsyn görs på tre olika sätt, genom förebyggande tillsyn, inre tillsyn och yttre tillsyn.

- Förebyggande tillsyn, innebär information till tillståndshavare eller sökande och medverkande i utbildningar samt olika samarbetsprojekt. Syftet med förebyggande tillsyn är att tillståndshavaren ska känna till de krav som alkohollagen ställer, för att undvika att det uppstår brister i verksamheten.
- Yttre tillsyn är den tillsyn som socialförvaltningen och polisen utför kontinuerligt. Särskilt uppmärksammas folkhälsoaspekter och ordningsstörningar. De serveringsställen som har ungdomlig publik eller där det kan uppstå problem med ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa besöks regelbundet. Detsamma gäller verksamheter med nya tillstånd.
- Inre tillsyn innebär kontroll av uppgifter från olika myndigheter. Det handlar om ekonomiska frågor och tillståndshavarens lämplighet. Restaurangernas försäljning följs upp genom restaurangrapporter som lämnas in årligen och som ligger till grund för den tillsynsavgift som debiteras tillståndshavaren.

Kommunen ska upprätta en tillsynsplan för alkoholtillsynen. Planen ska lämnas till länsstyrelsen.

Socialnämnden kontrollerar att restaurangens alkoholservering sker enligt det utfärdade tillståndet och enligt lag. Tillsyn omfattar även kontroll av att marknadsföring/reklam av alkoholdrycker på serveringsstället och att närheten är på ett återhållsamt sätt. Den ekonomiska skötsamheten kan granskas genom exempelvis kassa- och personalkontroll, ofta i samverkan med Skatteverket. I samverkan med polisen kontrolleras bland annat om det finns brottslig verksamhet, till exempel hantering av narkotika och smuggelsprit.

Riktlinjer

I tillsynen prioriteras särskilt:

- restauranger med sen serveringstid,
- restauranger med ung publik,
- tillfälliga arrangemang,

- nyetablerade restauranger

Några olika anledningar till tillsyn kan vara:

- polisrapporter,
- klagomål från allmänheten,
- annan inkommen information

Efter varje tillsynstillfälle sker återkoppling till tillståndshavaren.

TILLSYNSAVGIFTER

Rättsregler

Kommunen har enligt 8 kap. 10 § alkohollagen rätt att ta ut avgifter för tillsyn av den som har serveringstillstånd och av den som har anmälningspliktig försäljning och servering av folköl. Kommunens avgift beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras i kommunallagen (1991:100),

Riktlinjer

Degerfors kommuns riktlinjer och avgifter finns att läsa på kommunens hemsida www.degerfors.se

Tillsynsavgifterna är baserade på omsättning av årlig försäljning av alkohol och består av en fast och en rörlig del. I tillsynsavgiften ingår tillsynsbesök och vid behov informationsmöte gällande serveringsregler till tillståndshavarens personal.

REMISSYTTRANDEN OCH STÖRNINGAR

Rättsregel

Polismyndighetens yttrande ska inhämtas vid en prövning av stadigvarande serveringstillstånd, till allmänheten och till slutet sällskap. Yttrande ska även ingå i ansökan om tillfälligt tillstånd till allmänheten, om det inte rör sig om ett arrangemang av endast liten omfattning. Lokaler som används för stadigvarande servering till allmänheten eller slutna sällskap ska vara lämpliga ur brandsäkerhetssynpunkt.

Riktlinjer

Vid ansökan skickar förvaltningen remisser till olika myndigheter och förvaltningar, dessa är Polismyndigheten, miljö- och samhällsbyggnadsavdelningen, räddningstjänsten och Skatteverket. Vid behov skickas remiss till Kronofogdemyndigheten.

Polismyndigheten yttrar sig om lämpligheten av den sökta öppettiden för alkoholservingen, vandel och lämplighetskontroll av de sökande samt risk för

ordningsstörningar. Polismyndighetens yttrande är särskilt viktigt, inte minst vid prövning av serveringstid utanför den så kallade normaltiden 11:00 – 01.00.

Miljö- och samhällsbyggnadsavdelningen meddelar om den sökande har anmält sin verksamhet och om det finns risk för bland annat ljudstörningar.

Räddningstjänsten anger antal personer lokalen är godkänd för, att sökande har en plan gällande systematiskt brandskyddsarbete och uppfyller kraven enligt lagen om skydd för olyckor. (SFS 2003:778).

Skatteverket meddelar om ekonomisk skötsamhet hos den/de som sökt och deras företag.

SERVERINGSTILLSTÅND

Rättsregel

I 3 kapitlet alkohollagen (2010:1622) finns allmänna bestämmelser om försäljning. I kapitlet står det bland annat att:

- försäljning av alkoholdrycker ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras,
- den som säljer alkoholdrycker ska se till att det råder ordning och nykterhet på försäljningsstället,
- ansvarig personal ska se till att måttfullhet följs och att störningar på grund av oordning eller onykterhet undviks,
- servering av alkoholdrycker får ske endast till den som har fyllt 18 år,
- alkoholdrycker inte får ges eller säljas till den som är tydligt påverkad av alkohol eller andra berusningsmedel,
- alkoholdrycker får inte serveras om det finns anledning att tro att den kommer att ges till någon annan som inte får bli serverad,
- den som serverar alkoholdrycker ska kontrollera eller på annat sätt vara säker på att mottagaren har fyllt 18 år,
- den som söker serveringstillstånd ska ha kunskaper om alkohollagen och ska vara personligt och ekonomiskt lämplig för att ha serveringstillstånd. Orsaken till dessa krav, som ställs i alkohollagen, är att säkerställa att serveringen sker på ett ansvarsfullt sätt.

Krav på den som söker serveringstillstånd:

- Den som söker serveringstillstånd måste redovisa finansieringen, hur sökande har betalat för köpet av restaurangen och annat som köps för att kunna starta verksamheten. Det kommunen bland annat kontrollerar är om den som söker tillstånd är den person som tänker driva verksamheten eller om det är någon annan, ett så kallat bulvanförhållande. Kontroll görs också avseende var pengarna kommer ifrån till exempel att det inte är olämpliga personer som lånat ut pengar

till verksamheten. Eller at det är så kallade svarta pengar som används. Detta för att undvika ekonomisk brottslighet.

- Den som söker ett serveringstillstånd måste få godkänt i ett kunskapsprov om alkohollagen.

Det är viktigt att även serveringspersonalen har kunskap om de lagar och regler som reglerar servering av alkoholdrycker.

Riktlinjer

Förvaltningen ska med dialog och samverkan med restaurangbranschen och andra berörda myndigheter verka för en bra restaurangmiljö, som präglas av en ansvarsfull alkoholservice.

I Degerfors kommun godkänns inte försäljning av helflaskor med sprit, ölhinkar, shotsbrickor, pump på serveringsbord eller liknande.

Folkhälsomyndigheten och Degerfors kommun anser inte att det stämmer överens med kravet på återhållsamhet att inte behålla kontrollen på serveringen genom att servera större mängder alkohol på en gång till en person eller en mindre grupp människor. Den serveringsmetoden kommer i konflikt med andra bestämmelser i alkohollagen, då det inte kan anses vara ett ansvarfullt värdskap att servera alkoholdrycker på detta sätt. Ska man ha försäljning av så kallade helrör eller liknande ska det vara på en väl avgränsad yta med värd/värdinna som har tillsyn över serveringsytan och som ansvarar för att servera gästerna alkoholen. Personalen ska därför ta bort flaskan från bordet, så gästerna inte kan servera sig själva. När gästerna vill ha påfyllning, får de kontakta personalen.

Tillsynen ska bedrivas enligt tillsynsplan.

Det ska alltid finnas ett utbud av lättdrycker som motsvarar de alkoholdrycker som finns. Om det finns starköl, rött/vitt vin ska det alltid finnas alkoholfritt rött/vitt vin.

PROBLEM PÅ GRUND AV SERVERINGSSTÄLLET'S PLATS ELLER AV ANDRA SKÄL

Rättsregel

En ansökan om serveringstillstånd bedöms utifrån alkohollagens krav. Alkohollagen är enligt förarbeten till lagen, en skyddslag med avsikt att begränsa alkoholens skadeverkningar. Om alkohollagstiftningens krav kolliderar med näringspolitiska intressen eller konkurrenskrav, väger därför alkohollagens bestämmelser tyngre.

Servering får enligt 8 kap 17 § alkohollagen (2010:1622) vägras om serveringen bedöms kunna medföra problem i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Kommunen ska bedöma risken för eventuella alkoholpolitiska problem. I tillståndsprövningen är Polismyndighetens yttrande om ordningsläget i området där restaurangen ska finnas och Miljö- och samhällsbyggnadsavdelningens bedömning av risken för störningar för de som bor där är viktigt.

Kommunen har rätt att säga nej till restauranger att servera alkoholdrycker i särskilt känsliga områden, till exempel nära skolor, ungdomsgårdar eller på platser där ungdomar brukar samlas, eller i områden där det finns problem med missbruk. Varje ansökan måste prövas individuellt, med hänsyn till omständigheterna i just det fallet.

Riktlinjer

Nämnden tycker att minderåriga ska ha rätt till alkoholfria nöjen och miljöer under uppväxtåren.

Ansökningar om alkoholservering vid arrangemang som är riktade till barn och ungdomar bör nekas eller behandlas mycket återhållsamt.

Nämnden ska när de prövar en ansökan göra en helhetsbedömning av om det finns en risk för att det blir problem med ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa om restaurangen får alkoholtillstånd. Prövningen ska ta hänsyn till följande:

- Polismyndighetens bedömning av risk för ordningsproblem på serveringsstället eller i närheten av restaurangen.
- Förvaltningens dokumenterade störningar från serveringsstället sedan tidigare, eller annan kännedom om problem på serveringsstället.
- Eventuellt kommunens bedömning utifrån sociala hänsyn.
- Arrangemang riktade till minderåriga ska vara alkoholfria.
- Miljöer där det vistas många minderåriga, eller miljöer som i huvudsak vänder sig till minderåriga, ska vara alkoholfria.
- Vid nyetablering av verksamhet eller utökning av befintligt serveringstillstånd sker en noggrann bedömning.

SERVERINGSTIDER

Rättsregel

Det är kommunen som bestämmer under vilka tider som det är tillåtet att servera alkoholdrycker. Kommunen ska, när de tar beslut, särskilt beakta att alkoholservering kan medföra problem med ordning och nykterhet eller risk för människors hälsa. Kommunen har även rätt att vägra serveringstillstånd. Om kommunen inte fattar något beslut om serveringstider, får serveringen endast ske mellan klockan 11:00 och klockan 01:00. Serveringsstället ska vara utrymt senast 30 minuter efter att restaurangen stängts, när serveringstiden är slut.

Riktlinjer

Serveringstiderna har betydelse för boende i området och polisens arbete med att upprätthålla ordning och säkerhet. Frågan har dessutom alkoholpolitisk betydelse i och med att ökad tillgång till alkoholdrycker kan ge ökad alkoholkonsumtion och därmed till ökade skadeverkningar.

- Normaltid för servering av alkoholdrycker är mellan klockan 11:00 – 01:00.
- För de ställen som har ett stadigvarande tillstånd till allmänheten och till slutna sällskap fram till klockan 01:00 finns möjligheten att ansöka om stadigvarande tillstånd fram till klockan 02.00 om Polismyndigheten inte är emot detta.
- Tillfälligt tillstånd till allmänheten med offentlig tillställning, exempelvis serveringstålt gäller öppettid för alkoholserving söndag till torsdag som längst till klockan 00:00, fredag, lördag och dag före röd dag som längst till klockan 01.00.

Uteservering

Rättsregel

Oavsett om servering sker inomhus eller utomhus gäller regeln att ”serveringstillstånd ska vara för ett visst avgränsat utrymme som disponeras av tillståndshavaren”. Uteserveringar påverkas av andra lagar också. För användning av offentlig mark krävs tillstånd enligt ordningslagen. För att bygga en uteservering kan det krävas bygglov och om det sker på privat mark behövs dispositionsrätt.

För att alkohollagen ska följas måste uteserveringen vara fysiskt avgränsad från områden där servering inte får förekomma. Uteserveringen måste kunna överblickas, bland annat för att serveringspersonalen ska kunna se vilka gäster som får tillgång till alkoholdrycker och kunna upptäcka om det uppstår problem.

Riktlinjer

- Serveringstillstånd för uteservering ska vanligtvis följa restaurangens ordinarie öppettid, dryckesslag och andra bestämmelser. I Degerfors kommun gäller serveringstid som längst till klockan 00:00 fredagar, lördagar samt dag före röd dag samt 23:00 söndagar – torsdagar. Vid oro för störningar kan kommunen besluta om tidigare stängningstid. Hela tillståndet kan återkallas om det är problem på uteserveringen.
- Uteserveringen ska ligga i nära anslutning till och inom synhåll från restaurangen. Satellitserveringar, det vill säga serveringar som inte ligger i nära anslutning till restaurangen ska inte beviljas tillstånd.
- Tillstånd för en uteservering ska inte beviljas om placeringen är olämplig och gör att människor riskerar att skadas.

GEMENSAMT SERVERINGSUTRYMME

Rättsregel

Särskilt tillstånd kan ges för flera tillståndshavare att använda ett gemensamt serveringsutrymme. En förutsättning är att var och en av de sökande har ett eget serveringstillstånd i grunden. Det är viktigt att hela lokalen går att överblicka. Kommunen gör en särskilt noggrann prövning på grund av de problem som ett sådant serveringsutrymme kan få. Varje tillståndshavare ska svara för ordning och nykterhet inom ett sådant serveringsutrymme och för att vad som i övrigt gäller enligt denna lag följs under den tid han eller hon har servering där.

VILLKOR

Rättsregel

Kommunerna har möjlighet att meddela villkor även utan att det finns en särskild bestämmelse i lagen om detta. Kommunen får om det finns särskilda skäl, begränsa tillståndets giltighet till viss tid. Villkoren måste alltid ligga inom ramen för de problem som man vill förhindra i och med tillståndsgivningen.

Riktlinjer

Degerfors kommun kan i samband med ett beslut om serveringstillstånd ges besluta om villkor.

- Kommunen har villkorat utrymningstiden på uteserveringar som längst till klockan 01:30. Uteserveringen ska vara tömd på gäster 30 minuter efter serveringstidens utgång.
- Bordsservering vid tillfälligt och stadigvarande serveringstillstånd till allmänhet när det finns risk för störningar och oroligheter.
- Serveringstider vid bland annat idrott eller arrangemang som vänder sig till en ung målgrupp.

TILLFÄLLIGA TILLSTÅND TILL ALLMÄNHET OCH SLUTNA SÄLLSKAP

Rättsregel

Serveringstillstånd kan ges för servering till allmänheten eller i förening, företag eller annat slutet sällskap.

Tillståndet kan vara för servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod. Det kan även vara för en enstaka tidsperiod eller enstaka tillfälle.

Tillstånd att anordna provsmakning av alkoholdrycker kan den söka som tillverkar eller är grossist av alkoholdrycker. Tillstånd kan meddelas stadigvarande eller för enstaka tidsperiod.

Riktlinjer

- En ansökan om tillstånd för tillfällig alkoholservering till allmänhet kan avslås med hänvisning till skyddet för ungdomar och vikten av alkoholfria ungdomsmiljöer.

- Tillfälliga tillstånd till allmänhet kan till exempel vara servering i samband med marknader, mässor, festivaler och liknande. Alkoholserveringen ska ingå i ett evenemang. Evenemanget ska inte ha som huvudpunkt att servera alkohol utan alkoholen ska vara ett komplement till den mat som serveras. Serveringstiden ska vara relaterad till arrangemanget.
- Stor återhållsamhet gäller för serveringstillstånd i samband med idrottsevenemang eller arrangemang som riktar sig till ungdomar upp till 20 år. Vid prövning görs en samlad bedömning av arrangemangets inriktning och målgrupp, till exempel val av musik och artist och utformning av marknadsföring. En övre tidsgräns är 60 dagar i följd.
- Servering av spritdrycker medges normalt inte vid tillfällig servering till allmänhet.
- Tillfälligt serveringstillstånd kan gälla enstaka tillfälle eller enstaka tidsperiod. Tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap avser en dag i taget och ges maximalt vid 12 tillfällen per år. Exempel på slutna sällskap kan vara bröllop, födelsedagskalas, företagsfester med mera. Tillfällig servering förutsätter att det inte är fråga om regelbundet återkommande verksamhet.

För att det ska kunna vara ett slutet sällskap krävs att medlemmarna är kända före det aktuella arrangemanget. Det är alltså inte fråga om ett slutet sällskap om till exempel medlemskap kan lösas i entrén till den aktuella tillställningen. Vidare krävs att det finns ett gemensamt intresse eller annat innehållsmässigt samband.

AVSLAG ELLER ÅTERKALLELSE AV TILLSTÅND

Rättsregel

Enligt alkohollagen är kommunen ibland skyldig att återkalla serveringstillstånd. Det ska göras om:

- Tillståndet inte längre utnyttjas.
- Det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till denna utan att tillståndshavaren har ingripit.
- Tillståndshavaren har brutit mot alkohollagen eller tillståndets krav på ett sådant sätt att en varning inte är en tillräcklig åtgärd, eller om tillståndshavaren har tilldelats en eller flera varningar utan att det som orsakat varningen har rättats till.

I första hand ska kommun ge tillståndshavaren en erinran (anmärkning) eller en varning.

Kommunen får vid grova överträdelser återkalla ett tillstånd utan att först ge någon erinran eller varning till tillståndshavaren.

Brottslig verksamhet som kan vara grund till återkallelse av serveringstillstånd är exempelvis narkotikabrott, häleri, koppleri, brott mot spellagen eller brott mot

brandskyddsbestämmelserna. Kommunen har rätt att avslå en ansökan om serveringstillstånd, om lagkraven inte är uppfyllda.

FOLKÖL

Rättsregel

Servering av folköl får, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, ske om verksamheten bedrivs i sådana lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel som

1. Ingår i anläggningar som är godkända enligt föreskrifter meddelade med stöd av 7 § 1 livsmedelslagen (2006:804) eller registrerade enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien, och
2. Är avsedda för stadigvarande verksamhet med livsmedel och där mat serveras samtidigt.

Trots första stycket får folköl serveras i sådana fall som anges i 1a §, 1b § eller av den som innehar serveringstillstånd.

Den som avser att bedriva servering av folköl ska anmäla verksamheten hos den kommun där servering ska ske. Servering får inte påbörjas innan anmälan gjorts. Vad nu sagts gäller inte i fall som avses i 1a §, 1b § eller den som har serveringstillstånd.

Den som är anmälningsskyldig enligt tredje stycket ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över serveringen. För egenkontrollen ska det finnas ett lämpligt program för verksamheten.

Detaljhandel med folköl är, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, tillåten under villkor att verksamheten bedrivs i sådana lokaler eller andra utrymmen i byggnader eller transportmedel,

1. som ingår i anläggningar som är godkända enligt livsmedelslagen eller registrerade enligt Europaparlamentet och rådets förordning,
2. som är avsedda för stadigvarande försäljning av livsmedel och där det också säljs mat.

Utan hinder av vad som föreskrivs i första stycket får detaljhandel med folköl bedrivas av detaljhandelsbolaget samt tillverkare av sådan öl.

Den som bedriver detaljhandel med folköl ska anmäla verksamheten till den kommun där försäljningen sker. Försäljning får inte påbörjas förrän anmälan gjorts.

Den som bedriver detaljhandel med folköl ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och svara för att personalen har erforderliga kunskaper om vad som gäller för försäljningen. För egenkontrollen ska det finnas ett särskilt program.

Riktlinjer

En förutsättning för detaljhandel med folköl är att det även säljs matvaror i butiken. Butiken ska ha ett brett sortiment av matvaror. Ett brett sortiment innebär att butiken har ett flertal varor av samma varutyp utifrån konserver, mejeriprodukter, charkprodukter, smörgåsar, frysta varor, bröd och grönsaker. Glass, godis, chips, kaffe och te anses inte vara matvaror. Butiken får endast sälja folköl om de uppfyller ovanstående krav.

Vid servering av folköl är det en förutsättning att det serveras mat.

Minimikravet kan vid servering av folköl anses vara uppfyllt om det till exempel serveras varma smörgåsar, varm kory, hamburgare och liknande.

LAGEN OM TOBAK OCH LIKNANDE PRODUKTER SAMT LAG OM TOBAKSFRIA NIKOTIPRODUKTER

Rättsregel

Dessa lagar syftar till att begränsa de hälsorisker och olägenheter som är förenade med användande av tobak och liknande produkter samt med exponering för rök från tobak och utsläpp från liknande produkter.

Dessa lagar innehåller bestämmelser om tobak, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, örtprodukter för rökning och om användningen av njutningsmedel som till användningssättet motsvarar rökning men som inte innehåller tobak.

I lagen om tobak och liknande produkter finns bestämmelser om

- produktkrav och rapporteringskyldighet
- märkning och förpackning
- marknadsföring
- handel
- rökfria miljöer

Om det finns särskild anledning att anta att varan eller produkten är avsedd att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år, får den inte lämnas ut.

På försäljningsställen ska det finnas en tydlig och klart synbar skylt med information om förbudet mot att sälja eller lämna ut sådana varor eller produkter som avses i första stycket till den som inte har fyllt 18 år.

Tillsyn

Kommunen utövar tillsyn över att denna lag och anslutande föreskrifter följs när det gäller

1. hälsovarningar produktpresentation och identitets- och säkerhetsmärkning enligt 3 kap. 1,3,4 och 7 §§ på försäljningsställen,
2. tillhandahållanden av elektronisk cigaretter och påfyllningsbehållare enligt 2 kap. 7-9 §§ och 3 kap. 2,5 och 6 §§ på försäljningsställen
3. marknadsföring enligt 4 kap. 1, 2 och 5-7 §§ när det gäller marknadsföringsåtgärder på eller i anslutning till försäljningsställen, och

4. rökfria miljöer som avses i 6 kap. 2 § och som inte är upplåtna enbart för personal samt lokaler som avses i 6 kap. 3 §.

Målsättningen är minst ett tillsynsbesök per försäljningsställe och år.

BFOGENHETER

Tobaksvaror och örtprodukter för rökning

En kommun får återkalla ett försäljningstillstånd om

1. tillståndet inte längre utnyttjas,
2. tillståndshavaren inte uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande,
3. det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på försäljningsstället, eller i anslutning till detta, eller annars inom den tillståndspliktiga verksamheten utan att tillståndshavaren har ingripit, eller
4. tillståndshavaren har tilldelats varning utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

I stället för återkallelse enligt 10 § får kommunen meddela tillståndshavaren en varning, om varning kan anses vara en tillräckligt ingripande åtgärd.

En varning får också meddelas tillståndshavare vid allvarliga eller upprepade överträdelser av det som gäller enligt denna lag eller anslutande föreskrifter.

Elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

En tillsynsmyndighet som anges i 3–7 §§ får i sin tillsynsverksamhet meddela de förelägganden eller förbud som behövs för att bestämmelserna i denna lag och anslutande föreskrifter ska följas.

Vid allvarliga eller upprepade överträdelser av denna lag får kommunen förbjuda den som bedriver detaljhandel med elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare att fortsätta försäljningen, eller om förbud får anses vara en alltför ingripande åtgärd, meddela varning.

Kommunens beslut gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet. Ett förbud får meddelas för en tid av sex månader.

RIKTLINJER

För tobaksförsäljning

Den 1 juli 2019 trädde den nya lagen om tobak och liknande produkter i kraft. Näringsidkare måste nu ansöka om försäljningstillstånd hos kommunen samt lämna in ett egenkontrollprogram.

En näringsidkare som säljer tobaksvaror utan att ha ett försäljningstillstånd riskerar att bli fälld för olovlig tobaksförsäljning. Kommunen kan besluta om

föreläggande, förbud, återkallelse eller varning om näringsidkare uppsåtligt bryter mot denna lag och dess föreskrifter.

En tillsynsavgift för detaljhandel tas ut årligen av Degerfors kommun.

Om uppgifterna rörande verksamheten ändras ska detta anmälas till kommunen utan dröjsmål.

För elektroniska cigaretter

Den nya lagen om tobak och liknande produkter innefattar även elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare, hur de ska utformas och vilka produktkrav de ska uppfylla.

Den som vill sälja elektroniska cigaretter och/eller påfyllningsbehållare måste göra en anmälan till kommunen innan försäljning påbörjas. Anmälaren ska lämna in ett egenkontrollprogram.

Elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare ska förses med en hälsovarning, informationsblad och innehållsförteckning.

En tillsynsavgift tas årligen ut av Degerfors kommun.

För tobaksfria nikotinprodukter

Den nya lagen om tobaksfria nikotinprodukter trädde ikraft den 1 augusti 2022.

Den som vill sälja tobaksfria nikotinprodukter måste göra en anmälan till kommunen innan försäljning påbörjas. Anmälaren ska lämna in ett egenkontrollprogram.

Tobaksfria nikotinprodukter ska förses med en hälsovarning.

En tillsynsavgift tas årligen ut av Degerfors kommun.

REFERENSER

Lagar och förordningar

Alkoholförordningen (2010:1636)

Alkohollagen (2010:1622)

Förvaltningslagen (2017:900)

Lag om tobak och liknande produkter (2018:2088)

Livsmedelslagen (2006:804)

Lag om tobaksfria nikotinprodukter (2022:1257)

Europaparlamentets och rådets förordning nr 850/2004

